

O VIAȚĂ ÎN LABIRINTUL CĂRȚILOR

12 DIALOGURI

cu

MIHAELA ALBU

Prefață de Mihai Firică

Craiova, 2022

Copertă și DTP: Sorina Bela

Fotografie coperta I: Sorina Bela

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
ALBU, MIHAELA

O viață în labirintul cărților : 12 dialoguri cu Mihaela
Albu / Mihaela Albu ; pref. de Mihai Firică. - Craiova : Aius,
2023

ISBN 978-606-092-076-2

I. Firică, Mihai (pref.)

821.135.1

© **Mihaela Albu**

Toate drepturile de autor sunt rezervate autoarei.

Este interzisă reproducerea totală sau parțială a textelor, pe orice suport tipărit,
audio, video sau electronic, fără acordul deținătorului drepturilor de autor.

Editura **Aius**
Craiova, 2023
str. Pașcani, nr. 9, 200151
tel./fax: 0351 467 471
e-mail: editura.aius@gmail.com
aius.ro

ISBN 978-606-092-076-2

CUPRINS

Autoportretul din clepsidră: Mihai Firică / 7

Argument / 11

Mihaela Albu interviuată de:

Adina Zăbavă (Craiova, 2021) / 15

„Anii de liceu formează baza (solidă sau... șubredă) a adultului de mai târziu. Depinde de fiecare.”

Daniela Sitar-Tăut (Baia Mare, 2010) / 21

„Românul de odinioară și cel de acum sunt aproape două nații diferite.”

Ion Jianu. *Viața bate filmul – De la Baldovinești la New York* (Craiova, 2012) / 33

„Destinul și-l face (și) omul, cum se spune, iar acel «și» cred că poate cuprinde în sine o conotație mult mai profundă decât pare la prima vedere.”

Angela Baci (Galați, 2014) / 39

„O carte nu e scrisă numai pentru astăzi, ci și pentru mâine, pentru poimâine.”

Ana Dănescu. *Portret de dascăl: Mihaela Albu* (Craiova, 2015) / 50

„Domnul Trandafir există încă, dar trebuie să-l căutăm.”

Elena Mitru (New York, 2020) / 60

„Mă consider cu deosebire profesor, dar și scriitor, de vreme ce scriu cu bucurie, cu pasiune, indiferent că e vorba de

poezie, de studii științifice, de eseuri, de proză, de interviuri chiar."

Nicolae Marinescu (Craiova, 2021) / 71

„Încet, încet se formează cultura, un edificiu cu multe etaje, dar mai cu seamă cu o bază clădită în copilărie."

Daniela Șontică (București, 2021) / 82

„...tot ceea ce am făcut (și, sper, voi mai face) pentru promovarea exilului românesc anticomunist vine dintr-un spirit de răzvrătire."

George Motroc (București, 2022) / 94

„Eheu! fugaces labuntur anni! Erau timpuri în care tinerii citeau, iubeau cărțile, îi admirau și îi iubeau pe autori."

Dan Anghelescu (București, 2022) / 110

„De cum am început să citesc, cartea a reprezentat pentru mine cea mai prețioasă comoară."

Maria Vaida (Cluj-Napoca, 2023) / 126

„Cărțile mi-au vorbit, m-au atras, m-au determinat să le descopăr taina."

Mircea Pospai (Craiova, 2023) / 142

„Proiectele sunt totdeauna mai multe, fiindcă ...mereu am câte o idee de care mă entuziasmez pe loc și aș vrea s-o duc cât mai repede la capăt."

Indice de nume / 151

Mihaela Albu: Notă bio-bibliografică / 157

AUTOPORTRETUL DIN CLEPSIDRĂ

Demersul reunirii a douăsprezece interviuri într-un singur volum este un act riscant al unui scriitor când avem de-a face cu unele de tip autobiografic. Ajuns la finalul cărții, cititorul poate îmi va da dreptate că, asemenea clepsidrei, autoportretul Mihaelei Albu, realizat de-a lungul unor dialoguri alerte și consistente, se recompune după încă un gest energic, așa cum mulți dintre confracți o cunosc pe autoare.

Ce urmează? Despre ce proiect vorbim în clipa următoare și care sunt orizonturile spre care ne propune să mergem împreună? Finalul cărții nu poate fi o simplă linie pentru a realiza bilanțul unui parcurs intelectual de excepție. Când totul pare a fi spus, apare senzația că iminența faptului banal se risipește prin descoperirea a unei noi nuanțe în opera unui scriitor, că surpriza abia urmează ori că așa-zisul labirint al cărților este o adevărată autostradă pentru Mihaela Albu, în demersul său de a recupera memoria culturală a exilului românesc. O preocupare perpetuă de a căuta, de a pune informații în paginile unor reviste sau volume splendide, de a construi adevărata bibliotecă a celor alungați departe de România. Finalul nu este aici, ca să parafralez o melodie celebră, deoarece frenezia cercetării și bucuria întâlnirilor literare nu pot fi oprite prin simpla închidere a cărții.

Cariera literară a autoarei este încununată prin creații apreciate de cititori ori confracți care împărtășesc

gesturile generoase ale recunoașterii valorii. Stau mărturie zecile de cărți de istorie și critică literară, proză, poezie, jurnal, interviuri, precum și revistele (*Carmina Balcanica* și *Antilethe*), de mare anvergură intelectuală, pe care le-a creat și le-a susținut cu eforturi personale rămase, în parte, nemărturisite. Mihaela Albu este un autor cu o energie creatoare devenită proverbială în lumea culturală craioveană.

Din cele 12 interviuri se desprinde imaginea intelectualului preocupat să dea strălucire atât propriei creații, cât și celor care nu o mai pot face, de a readuce în prim-planul editorial de astăzi ceea ce ieri, în exil, au creat cei despre care multe generații au fost forțate să nu afle nimic. Puțini sunt cei care și-au asumat acest efort copleșitor, dus dincolo de bariera succesului, premiile și distincțiile reflectând doar parțial însemnătatea restituirilor culturale realizate prin strădania Mihaelei Albu, demers drapat în modestie și o manieră rafinată în comunicare. Sunt calități pe care toți cei care au lucrat direct cu scriitoarea craioveană sau doar au luat parte la manifestări literare le-au apreciat la universitarul prin excelență, cu o amprentă stilistică a unei doamne coquette și mereu atentă la cei din jur.

Nu sunt simple complimente sau un exercițiu de admirație de la un scriitor care aparține altei generații, ci afirmații lucide după lectura atentă a celor douăsprezece interviuri-mărturisire. De la figurile dascălilor și a definirii spațiului de formare, până la amănunte despre episoade biografice din Craiova natală, oameni sau locuri sunt frânturi de memorie care recompun un univers personal vast, o autodescriere în care identific

figura unui intelectual care va fi așezat în rândul personalităților marcante ale Băniei.

Avem în față un volum de istorie locală valoros pentru Craiova. Lectura are ritmul impus de expresivitatea originală a autoarei, care reușește să conducă dialogurile spre punctele de interes major din activitatea neîntreruptă – de la debutul la catedra unei școli rurale până la amfiteatrele Universității Columbia din New York.

La finalul acestui exercițiu de sinceritate derulat în douăsprezece episoade, din care lipsesc în mod fericit acele paranteze în care unii scriitori își deconspiră umori sau se răfuiesc inoportun, pot spune că în galeria marilor personalități ale Băniei se așază firesc figura Mihaelei Albu, un universitar și un scriitor împlinit printr-o operă valoroasă.

Mihai Firică

ARGUMENT

Cum în anul 2022, Dumnezeu ori... gena moștenită, destinul ori norocul mi-au permis să ajung să împlinesc trei sferturi dintr-un veac, cum am traversat totodată și pragul anului 2000, dar mai ales am trăit în două regimuri diferite, având de asemenea privilegiul de a cunoaște și o experiență pe continentul american (timp de șase ani), am considerat că dialogurile purtate – în timp – cu câțiva jurnaliști și scriitori vor conține (și) informații de interes pentru cititori. Deopotrivă pentru cei din generația mea, dar mai cu seamă pentru cei mai tineri. Desigur, experiența de viață își spune cuvântul. Cu anii care au trecut, am acumulat cunoștințe – din cărți mai ales, dar și din întâlnirile cu oameni –, am învățat să prețuiesc prietenii și să mă bucur mai cu deosebire de prietenia cărților.

Pornind, așadar, de la această experiență, am hotărât să dau publicității cele câteva dialoguri – apărute, în majoritate, inițial în reviste, ori adunate în volume de către cei care m-au intervievat, ele putând ține loc, în opinia mea, chiar unei cărți de memorii.

Deși interviurile le-am ordonat cronologic, am deschis volumul cu un dialog mai recent, purtat cu o tânără – Adina Zăbavă –, elevă în clasa a XII-a la liceul pe care l-am urmat și eu între 1961-1965. Dialogul a fost publicat de altfel în revista școlii (la inițiativa profesoarei

sale de limba română, Daniela Nicola), revistă care poartă numele lui Ioan Maiorescu, apărută cu ocazia împlinirii a 196 de ani de la înființarea Colegiului „Carol I”.

Desigur, unele informații se repetă, având în vedere că și întrebările (curiozitatea reporterilor) se referă uneori la același episod din viața mea – anii petrecuți în Statele Unite și experiența de viață de acolo. De fiecare dată, însă, am completat cu unele informații noi, cu amintiri survenite la momentul în care formulam răspunsul.

Nu am introdus date strict personale, nu am avut intenția în răspunsurile mele să îmi conturez un destin aparte sau o existență de excepție. N-am trecut însă cu vederea ceea ce am reușit să realizez – cu multă dăruire și nu fără efort de cele mai multe ori – de-a lungul vieții și mai ales al carierei didactice ori scriitoricești. Ceea ce am subliniat cu obstinație a fost totuși pasiunea pentru profesie și mai ales pasiunea pentru cunoaștere, pentru carte, împletite în nevoia de dăruire.

Cele douăsprezece dialoguri poartă fiecare un titlu/moto care reia un scurt fragment din răspunsurile mele la întrebările reporterului. Dacă le recitesc, pe rând, îmi dau seama că pasiunea pentru lectură, dar și bucuria scrisului, alături de aceea de a preda sunt pe același plan.

Din ansamblul lor se conturează – cred – o concepție asupra vieții, asupra timpului trăit, dar și o imagine a celor cu care am trăit alături.

Începutul – ȘCOALA, anii de liceu mai cu deosebire, baza adultului care am devenit, a fiecăruia dintre noi, în cele din urmă.

Acesta a fost motivul, repet, pentru care interviurile pe care le-am dat, în timp, se deschid cu cel despre anii

de liceu, despre profesorii, colegii și, mai ales, despre spiritul insuflat nouă, tuturor elevilor, de a face din viață o luptă – prin învățătură – pentru autodepășire.

Scriind acest cuvânt, îmi dau seama dintr-odată că, de fapt, acesta a fost – în subconștient – imboldul care m-a îndemnat de-a lungul vieții către *faptă*.

Autodepășirea, adică a trăi permanent sub semnul verbului „a face” mai mult decât al celui de „a fi”.

Sper că acest crez va fi demonstrat (și) în cele ce urmează.

Mihaela Albu

ADINA ZĂBAVĂ ÎN DIALOG CU MIHAELA ALBU (2021)*

*„Anii de liceu formează baza (solidă sau... șubredă) a
adultului de mai târziu. Depinde de fiecare.”*

Adina Zăbavă: Stimată doamnă Mihaela Albu, știu că
ați urmat școala în Craiova, la Colegiul *Carol I*. Care este
motivul pentru care ați ales să învățați la acest liceu?

Mihaela Albu: Un răspuns simplu ar fi acela al
prestigiului de care se bucura (și se bucură în
continuare) această instituție de învățământ, care, de
altfel, purta pe atunci (în anii comunismului) numele
revoluționarului Nicolae Bălcescu.

Dacă ar fi să detaliez puțin (pentru cei care **astăzi**
vor citi acest interviu), aş aminti în primul rând că
atunci, în 1961 – când eram elevă în clasa a VIII –
structura era diferită, mai multe generații după cele
șapte clase de școală generală intrând la liceu din clasa
a VIII. În al doilea rând pentru că numai și simplul fapt
că aveai curajul să dai examen de admitere la acest liceu
însemna că te numeri printre elevii cu note mari și cu
dorința permanentă de a învăța cât mai mult și cât mai
multe. Subliniez totodată că intrai la acest liceu numai
în urma unui examen extrem de greu.

* Interviul a apărut în revista „Ioan Maiorescu” a Colegiului
Național „Carol I” din Craiova în 2022.

A.Z.: Cum v-ați simțit în calitate de elev la acest colegiu?

M.A.: Cum se înțelege, cred, din răspunsul la prima întrebare, era o mândrie să porți emblema Liceului „N. Bălcescu” din Craiova, unul dintre primele (ca vechime, dar și ca prestigiu) din țară. În plus, profesorii erau foarte atent selecționați, pentru ei înșiși fiind o onoare să facă parte din corpul profesoral al unei astfel de școli. Așadar, datorită profesorilor, extrem de bine pregătiți, cei mai mulți dedicați profesiei, dar și datorită dotărilor (sală de sport, laboratoare etc.) și nu în ultimul rând datorită colegilor, viața de elevă mi-a rămas întipărită în minte și în inimă. Au fost ani frumoși, „ani de liceu”, la care, sigur, mai „dădeam de greu” (cum spune cântecul din îndrăgitul film), dar ne și bucuram pentru rezultatele noastre, pentru premii la olimpiade, pentru activitățile culturale, serile de dans etc.

A.Z.: Ce v-a plăcut cel mai mult la viața de elev în acest prestigios liceu?

M.A.: Cred că am răspuns cumva mai sus. Aproape că nu aș putea numi ce mi-a plăcut „cel mai mult”. Mi-a plăcut totul, profesorii, colegii, atmosfera...

A.Z.: Ce îl caracteriza pe elevul liceului?

M.A.: Competitivitatea, dorința de a fi printre cei mai buni (desigur, fiecare în funcție de aptitudini – unii la română, alții la matematică, alții la sport, la muzică etc.)

A.Z.: Care erau activitățile din timpul liber ale elevilor?

M.A.: Noi desfășuram activități tot prin școală. În plus, câte un grup ne întâlneam la zilele de naștere, la un „ceai” – așa numeam întâlnirile fără o sărbătoare anume –, mergeam în parc duminica, ne vizitam acasă unii pe alții. Trebuie să specific totodată faptul că disciplina era foarte strictă, nu aveam voie pe stradă seara târziu, nu mergeam la restaurante decât cu părinții, purtam uniformă cu emblema liceului și cu un număr matricol, fetele obligatoriu purtam o cordeluță albă pe cap etc.

A.Z.: Cum ați descrie experiența de liceu în trei cuvinte și de ce?

M.A.: Greu de sintetizat în trei cuvinte. Încerc totuși: studiu, competitivitate, prietenie. Cum spuneam, pentru elevii acestui liceu (cel puțin pentru cei apropiați – trebuie să spun că eram foarte multe clase într-un an, adică de la A la I) pe primul plan era învățătura, dorința de cunoaștere, de a te face remarcat, de a fi prețuit de profesori și colegi. Așa că... pentru noi cel mai important era să învățăm.

A.Z.: Ce lecții de viață v-au oferit anii de liceu?

M.A.: Începând cu clasa I, în toți anii de școală, dar mai ales la liceu, se formează, treptat, personalitatea. Anii de liceu m-au format, din liceu am plecat apoi la București, la Universitate, cu bagajul de cunoștințe

așezat an după an, acei ani mi-au dăruit câțiva prieteni pe care îi am și acum. Acei patru ani, într-un cuvânt, au stat la baza vieții/ a carierei de mai târziu.

A.Z.: Ne puteți prezenta o amintire din liceu pe care o păstrați în suflet și astăzi?

M.A.: Ar fi mai multe. Îmi vine în minte sentimentul de mândrie când am câștigat olimpiada la română, dar parcă cel mai puternic moment a fost acela în care profesorul de limba latină, renumitul Dumitru Olaru, m-a invitat în clasa la care era diriginte – eu fiind deja studentă – să le povestesc elevilor faptul că la examenul de latină, cu materie de doi ani, obținusem la toate șase subiectele nota maximă. Era, desigur, mândria profesorului, pe lângă a mea. Ar mai fi, pe lângă aceste amintiri-bucurii legate de școală propriu-zis, faptul că în liceu m-am îndrăgostit de un coleg. Iar prima dragoste nu se uită niciodată.

A.Z.: Cum v-au ajutat experiențele din liceu în viața de adult?

M.A.: Cum se înțelege, presupun, din răspunsurile de mai sus, liceul a pus bazele adultului care am devenit. Aș vrea să mai trăiască profesorii mei, dl. Banu de la limba română, mai ales, să le ofer cărțile mele, să le mulțumesc pentru dragostea de a citi, de a ști cât mai mult, de a intra în competiție cu alții, de a face mereu ceva nou.

A.Z.: Ce rol au avut profesorii în formarea personalității dvs.? (opțional: exemplu de profesor)?

M.A.: Și la această întrebare răspunsul a fost anticipat. Pe lângă cei amintiți, aş menționa numele dirigintei, doamna Ionescu Eugenia, care ne era ca o mamă, profesoara de chimie, dna Cotigă, severă, dar care ne-a făcut să înțelegem chimia, chiar dacă eram clasă de uman. Un nume cu renume a fost însă directorul, Nicolae Andrei, cel care impusese în școală, atât pentru elevi, cât și pentru profesori, o disciplină care determina (și menținea) prestigiul de care se bucura liceul în țară.

A.Z.: Cum v-a ajutat liceul în alegerea unei cariere?

M.A.: L-am amintit anterior pe profesorul Dumitru Banu de limba română. L-am venerat, așa cum i-am păstrat o vie amintire și profesoarei din școala generală, dna Elisabeta Stoenescu. Ambii mi-au insuflat „foamea” de lectură (și nu exagerez, fiindcă a citi a însemnat totdeauna pentru mine o mare, incomensurabilă bucurie), iar a urma apoi cariera de profesor... a venit ca ceva firesc.

A.Z.: Ce sfaturi aveți pentru elevii de acum?

M.A.: Ca să fie fericiți mai târziu... să învețe acum. Distracția vine apoi cu o mai mare satisfacție, ca răsplată pentru ceea ce ai realizat. A încerca (și a reuși) să realizezi ceva (desigur, fiecare în domeniul său, după aptitudini și dorințe), mândria că ai reușit nu pot fi echivalate cu nicio „distracție” pasageră. Nu dau sfaturi. Încercați să excelați – indiferent în ce domeniu – și veți înțelege pe

cont propriu. A reuși la un examen greu, a te face cunoscut prin capacitățile tale intelectuale sau, de ce nu, practice în cazul multora, îți aduc bucurii incomparabile cu simplele „distracții” dintr-o zi sau alta. Nu spun să nu vă trăiți tinerețea, dar să nu uitați nicio clipă că acești ani pun bazele întregii vieți.

A.Z.: Există ceva ce nu v-am întrebat despre experiența de liceu și ați dori să ne spuneți?

M.A.: Poate... ce nu ne-a plăcut în acea perioadă... Au fost ani în care regimul politic era cel comunist, greu, cu multe restricții, chiar înainte de o oarecare „libertate”, de „deschiderea” de după 1965. Din păcate, profesorii nu ne puteau spune prea multe despre perioada interbelică, acea perioadă de maximă înflorire a culturii noastre, nu ne puteau preda opera lui Eliade, a lui Eugen Ionescu, a celor din exil, dar și a multora din țară, care era cenzurată ori chiar interzisă. Inocența noastră era alimentată cu sloganuri și „realizări” literare ori științifice sovietice. Nu era vina profesorilor, ci a regimului. Din fericire, am avut profesori devotați și mai ales cu știință de carte, cultivând în noi dorința de a cunoaște, ceea ce a determinat „acoperirea golurilor”, informându-ne singuri mai târziu.

Așadar, anii de liceu formează baza (solidă sau... subredă) a adultului de mai târziu. Depinde de fiecare.